No.
1913
11

[illegible]

۱۰ نچی دفتر.

ادبیات

شاعر

عبدالله توقایوف

نک

(ایککنچی طبعی)

ناشری

معارف - کتبخانه‌سی

قازان

электрическ. тип. Л. П. Антонова
1913 г.

Проверено
1940 г.

76

«شعرلر» کتبخانه‌سندن

ПРОВЕРЕНО
2006 г.

۱۰ نچی دفتر.

ادبیات

شاعر
عبدالله توقایف
نڭ

ایکنچی طبعی

[stamp]

قزانده ل. پ. آنتونف مطبعه‌سی

Казань,
электрическ. тип. Л. П. Антонова
1913 г.

یاپون حکایەسی.

(بوربنیندن)

ئلـکده بر طاشچی طورغان بو دنیاده،
بزنڭ جیرده توگل، یراق یاپونیاده
اوزی بولغان طازاغنه بر یاش کشی
یالقمیچه اشلی ایکان اول طاش اشی.
رزقلانغان آچی تیرلر هم کوچ بلەن
کون بویینه طاشلر واطب چوکچ بلەن
بولغانلقدن همانده اش، همانده اش
کورەلماغان بو یاش یکت راحت طورمش.
بر کون شولای اشلەب، اشلەب قاتی آرغاچ،
کوڭلی قایتقان اشدن تمام حالدن طایغاچ،
طوتونغان اول اوز اوزینه طارلانورغه،
موندی ناچار کون کورمشدن زارلانورغه:

«خدایم نیك فقیر ایتدڭ مینی بولای٬
رحمتڭ کیڭ مین بندەڭنی قیلساڭده بای،
بوتەنلردەی مینده راحت سورر ایدم
طنچلق هم بخت یوزن کورر ایدم.»
شوندنغنه اوچوب اوتکان بر فرشته
ئلله نیچك مونك موڭن زارن ایشته
هم ئەیته اول: «یارار، یخشی شولای بول،دی
یعنی اوزڭ تلەگانڭچه بای بول» دی.
بزنڭ طاشچی شول مینوتدوق زور بای بولدی
آزابلانغان چیتن طورمش اوڭای بولدی
ایندی حاضر آور اشلر موینده یوق،
راحت یاطا هیچ بر نرسه اویننده یوق.
شول وقتده طاشچی کوره زور اورامدن
ئوتوب بارا عسکر برلن الوغ بر خان
کیوملری، باش اوستنده چاطرلاری
بالط، بولط کیله کونگه قارشی آلتون باری.
طاشچی ئەیته: زور اش منی بو، بای بولو،
نصیب بولسه منه شوشندی خان بولو،
بولور ایدی شول وقتده بختم مینم؛
آه بولساچی وزیرلرم، تختم مینم!.»

طاغی شوندن اوچوب بارغان شول فرشته
بو طاشچینك سویله‌گانی سوزن ایشته
«تله‌گانك بولسون سینك، سین خان بول»دی؛
اوزی کیته‌اوچوب «حاضرگه صاو بول!»دی.

طاشچی قاری: شولوق حالده اول خان بولغان
هر یاغینه وزیرلر هم عسکر طولغان،
اوینچیلر ماطور کویلر کویله‌گالی،
باش اوستنده آلطون زونتیك کوله‌گه‌لی.

شولایده بیك راحت توگل قویاش اسسی،
عاجز قالدی خان اسسیدن تمام پشدی،
«کیره‌ك توگل‌دی خان بولو هم باش بولو
نصیب بولسه ایکان میگا قویاش بولو!»

شول فرشته طاغن شونده جیتب کیلب،
کیتدی اوچوب، «یارار بولسون سینگچه» دیب
شول مینوطده طاشچی جگت قویاش بولوب،
کوکده طورا بو دنیاغه نورلر قویوب.

برآزدن صولك ئلله قایدن چغه بولوط،
جیر هم قویاش آراسینه پرده بولوب،
قابلاب طورا ئلله نیندی غیرت برله
کورنمیدر قویاشقه جیر، قویاش جیرگه.

جگت ئەیتە: «کیرەك توگل قویاش بولو،
بو اوطندە کیمستدروب یواش بولو.
تکرم ایرك بیرسین میگا بولوط بولیم،
بولوط بولوب جهانغە باش بولوب طوریم.»

فرشتەدە شول وقتدە جیتب کیلب
کیتە کوککە: «یارار، بولسون، سینگچە» دیب،
شولوق وقت طاشچی یگت بولوط بولا
جیر یوزینە یاگعرلرن قویوب طورا.

چیلەك، چیلەك بولوب یاگعر یاوغاننن
صولار آرطوب طاشوب چقدی یارلارندن
صحرا، بولون، ایگنلکلرنی صو باصدی،
هر نرسەگە اورن بولدی دولقن آستی.

بو دولقنلر قوبارسەدە شاو ـ شوغاوغا،
هجوم ایتب کیلسەلردە اوخشاب یاوغە،
شوندە اوسوب طورا طورغان الوغ طاش ـ طاو
ذرە هدلی ضررلنمیچە قالدی صاو.

یگت ئەیتە: «کیرەك توگل بولوط بولو،
آرطق میگا بولوط بولغانچە یوق بولو،
غیرتمدن کورستمیچە هیچ بر قاقشاو
مینم کوچدن کولوب طورا شوشی طاش ـ طاو!»

شونده طاغن فرشته‌سی کیلب جیته،
„یارار، بخشی شولای بول سین“ دیوب کیته
طاشچی یگت شولوق مینوت بولا طاش-طاو
عمرلککه طوررمن‌دی، مین شونده صاو.

هر یاقلردن کیلسه‌لرده صولر طاشب،
دولقنلری به‌رلسه‌لرده: «شب،شب‌ده شب!»
کبارانه کوتارب باش بزنك طاش - طاو
سلکنمیده، قوزغالمیده طورا صابصاو.

شول وقتده ئلله قایدن چغه انسان،
قوللرینه بالطه برلن چوکچ طوتقان،
کیله‌ده اول، بو طاش طاونی واطا باشلی
طاش آرطندن طاشنی واطب آطا باشلی.

یگت ئه‌یته: «مین کوب نرسه بولوب ئوتدم،
هر برسندن عالیلك هم بخت کوتدم،
کوردم حاضر اش‌که هیچ نرسه تیك توگل،
اشدن کوچلی نرسه طابو ممکن توگل.

کیره‌ك توگل، مین یا کادن طاشچی بولام،
اوّلگیچه اجتهادلی اشچی بولام.»
قدرت برله شونده یگت طاشچی بولا
اوّلگیچه اجتهادلی اشچی بولا.

سبحان الله، سبحان الله.

صبی چاقده، اوقوتقانده مینی خلفه،
رحمت آکار، اوبره‌تدی بر یحشی نرسه:
سبحان الله دیوب ئه‌یتو تیوش دیدی
برمن یا کیغنه طوغان آینی کورسه.
شول زماندن بیرلی آینك طوغانینه
همه آلتون کوبچه‌ك توسلی طولغانینه
قاراب کوکلم قایچان مینم حیران قالا،
دیه‌م شونده: «سبحان الله، سبحان الله».

بو ایتووم خیر، مینم عادتکنه،
بو برتورلی دینی بولغان ادبکنه،
بر وقتم بار چن کوکلمدن اوقیم مونی.
خلفه‌م! یاوسون سیکا همان رحمتکنه.

منه نرسه: کوره‌م بعضا سویگانمنی،
کونلر، تونلر عشقی برله‌ن کویگانمنی
خلفه، شونده مینم تلم طوتلغه‌در،
اشکه قوشام طاغن شولوق بلگانمنی.

طولغان آیغه اوخشاش یوزی، باشی آنڭ،
یاڭا طوغان آیغه اوخشاش قاشی آنڭ
کوڭلم آڭار قاراب طوروب حیران قالا،
اوقیم چنلاب «سبحان‌الله، سبحان‌الله!»

اگر کورسه شول ماطورنی «عین‌الدین»لر
عادی‌گنه «قطب‌الدین»لر «شمس‌الدین»لر
سبحان‌الله دیو قایده آلارغه صوڭ!
اوقوماغان آلار بر نرسه بلمیلر.

اگر خلفه، میندہ شولای نادان بولسەم،
سیندن علم آلالمیچه قالغان بولسەم،
ئەیتور ایدم شولار کبی مین عرفانسز:
«ئەییەی بیگرەك ماطور ایکان چوقنغان قز!»

ایسمده.

(روسچەدن)

ایسمده، قورقه، قورقه تورلی‌اویلر اویلاغان چاقلر،
عفیفانه ومعصومانه کولـگان، اویناغان چاقلر،
ایسمده هم اچمدن کوتـکانم یافتی بختلرنی،
تلەب یەشرنگنه راحت، سعادتلی وقتلرنی.

ایسەمدە ایکٔ ئلکـکی، صاف محبت دردی قوزغالغاچ،
الهی بر تلنذدن برنچی کره طامغان یاش،
یار اتقانم، قانمنکٔ کویـگەنی، حسرتله یانغانم،
„سویەم!» دیب، ئەیتـکەنم، شونك قزارغانم، اویالغانم.
زمان کیچدی، صولر آقدی، حاضر یوق ایندی اول یالقن،
قزوسوندی یورەکدە، مەنگیلـکـکە ایندی اول صالقن.
طنچ قالدی یورەك شاو-شو وغاوغادن تمام طندی
موکٔایب تیبرەنە تیك بر تخطردنغنه ایندی.

اش.

طنمە اشله ای صبی! بل تـکریدن اشلرگە کون،
اشلەب آرغاچدن بیرلـگاندر طنچ یوقلارغە تون.
ایرتە طورغاچدە یازارغە، درسکٔ اوقورغە طوتون،
طنمە، اشله، طورمە تیك، طنساكٔ طنارسكٔ جمعەکون.
کور، نیچك اشلی قویاش: ایرتەطورا، طاکٔ آطدرا،
کون اوزن کوکدە یوزە هم کون بوینچە یاقترا.
صوکٔرە آرغان توسلی اول ایرنوبکنە طاوغە باطا
بوقلی راحت جال ایتە هم جیر یوزندە یوقلاطا.
سین قویاشدن اورنەك آلساكٔ، اجتهاد ایتساكٔ همان
کوب آراسندە قویاش کوك یالترارسكٔ بر زمان.

پیغمبر.

(لیرمنتوفدن اوزگارتلگان)

قچانکم صایلادی تکری مینی بو حق پیغمبر دیب،
مینی فضلینه لایق کوردی فرمانم توگهللهر دیب.
شولوق ساعت اوزمدن، باشقهلردن باش کوز آلدمله
سوبلهرگه باشلادم حقنی کشیلرنك کوز آلدنده.

کیرهك بایمی، فقیرمی، پادشاهمی کورسهتهم عیبن؛
اوقیم یالقنلی آیتلر قاراو یوق هیچ برهو کیفن.
کرشدم مین محبتکه، قرندهشلککه ئوندهرگه
آشامی، اچمی کوندزکیچ بلهن باش قویمی مندرگه.

جمیع اقربام دوستلر، قرندهشلر، زماندهشلر؛
میکا قارشی قوطوردیلر رحیمسز آطدیلر طاشلر.
سویلهندی اوستمه کوب افترا، بهتان اوصال تللر،
سیبلدی زور حقارت برله حتی باشمه کوللر.

خدایغه قیلمدم اوپکه ظالملردن، قهرلردن؛
تلهنچی رهوشی برلهن مین قاچوب چقدم شهرلردن.
منه حاضر یاپا یالغز طورام بر چیتده، صحراده،
ایتهم طاعت کوزم، کوکلم تماما عرش اعلاده.

کوز آلدمده کورهم ملك، ملك قدر یهشرن جهانلرنی،
کورهم بولغان، بولاسی بارچه یخشی هم یمانلرنی.

کوره‌م عادن، ثمودن باربولوب اوتکان خلقلرنی،
کوره‌م دیگـگز توبن، اویناب، یوزب یورگان بالقلرنی.
میڭا قل آنده بار جانوار: آرسلان، حتی قاپلانلر
نبیلرگه تیمه‌سلـکنڭ مقدس عیدن آلغانلر،
دعامنی طـگلی بولدزلر، کچیسی، زورلری برگه،
مینی تعظیملیلر شادلقله اویناب نورلری برله.

اگر قای چاقده شاو-شولی شهردن آرقلی اوتسه‌م،
یانوب روحانی اوط برله آشقغان حالده یول طوتسه‌م،
میڭا شول حالده قارطلر بر حقارت کوزلرن یورتوب
اوگتلیلر صبیلرنی میڭا بارماق بلهن تورتوب:

„قاراڭز ای صبیلر بوکشینی سزگه عبرت بو،
آرامزده ایدی کوبدن توگل موندن ئلگره‌ك بو،
تکبر اول؛ طوراسی کیلمدی بزنڭ آرامزده
صبیلر! آلـگز عبرت بومسکینگه قاراڭزده:

کوره‌مسز نیندی بتکان هم آرقلانغان فقیرلنگان،
ضعیفلانگان، طالانغان اوستی باشی نیندی کرلنگان!
اشاندرمقچی بولدی، اول جوله‌ر! بزنی ایمش تڭری
آنڭ آوزی بلهن سویلی؛ آڭار کیلگان ایمش امری!

ایمشده بزنی ئونده‌رگه آڭار تـڭری اوزی قوشقان،
کوره‌مسز نیندی خور اول هم جهان خلقی آڭار دشمان!

عبدالحميد.

اوطز يل حر فكرليلرنی اولترت،
ترکلرده آزادلق طامرن قورط،
وطن یاقتر توچی شه‌ملرنی سوندرت،
مسلماندن بتون چیتلرنی کولدورت،

اوطز یل قازیغان باز بیك تیره‌ن شول:
منه ایندی حمیدك شونده گومبررت!

تردد وشبهه.

بر شطرداونی ایشتسه‌م آوزمه جانم کیله،
اویلیمن، «شلته قیلورغه، ئلله وجدانم کیله.»
آبطریم یوق ایزگی‌اش یاتقانده‌ده، طورغانده‌ده،
اش قوشارغه قارشمه هر دمده شیطانم کیله.

نرسه کوردم بو جهانده، نی بتوردم؟ اویلاسام:
آلدمه چن أز ویولدن چینکه طایغانم کیله.
جرلیمن، لکن جرمدن فایده بارمی خلقمه؟
بر ملکدن یاکه شیطانده‌نمی الهامم کیله؟

راست بو شاعرلك بلەن مين چنلابوق آوريمبوغاى
بر بر آرطلى رەتلەنوب ميدانغه ديوانم كيله.
مين سيزەم: دنيا يوزى دوزخ - جهنمدر ميگا؛
بر شعر يازسامغنه جنت ورضوانم كيله.

هر قارالتقان كاغدمده، صانكه باغ، بستان بولا،
هر حرفدن فارشمه ولدان وغلمانم كيله.
شعرمى يازدم؛ باصلدى؛ مين طاغن زور قايغيده:
فكرمه يوق، بار بلەن اسممنى اعلانم كيله.

هيچ رضا بولميم اوزمدن، يازغانمدن صوڭره مين،
هر زمان كوز آلدمه كيملك ونقصانم كيله.
قاى وقتلر هر سعادتدن اميدمنى ئوزەم
ئلله قايدن شونده اقبال آطلى چولپانم كيله.

يالطرى اول كوكلرمده، كوب اميدلر آرطدرا
كوز ياشم سورتورگه گويا، نازلى جانانم كيله.

عاشق

سين كوررسك بو كشينى كوب وقت اوينى كوله
اول شولاينب حالت روحن يەشرمەكچى بولا.
بلميچه «اوينى» ديلر اچدن نيلر اويلانغانن،
سبز ميلر، چقەى توتون طشقه، محبت يانغانن!

اول شايارغانده كيسه‌كدن كرسه جاناش، قارشنه،
عاشقم جديله‌نه شوندوق اويندن طارتنه
قيقزل توسكه كره اول، ئوزگه‌ره‌در يوزلرى،
ئلله نيندى كوچدن آستقه صالنادر كوزلرى.

اول تونه، حالسزله‌نه شول اوچراسه اوز حورنده.
حضرت موسى تحملسز تجلى نورنه.
نيشله‌سون جاناش حضورنده آكار لازم نماز
بر أذان ئه‌يتكاچ، قولاق قاقغاچ مسلمان اويناماس.

كوكل.

انكسار ايت عادتكچه، يان كوكل: صزلان كوكل!
كوب سويوكليدر بتوندن، تكريكه صنغان كوكل.
هر مينوت ميندن تلى دنيا كوكل جيمشلرن
نرسه پشسون بولسه يالقنسز كوكل، سونگان كوكل؟

آلغه سوق ايت صاحبكنى، بول چداوده طاش كبى
اى فلككنك تورلى، تورلى ظلمينه كونگان كوكل!
يالطرا، ياقتر كيلشسون قلب صاف شاعره
اى موكارچه تورلى طاب، طوتلرغه ئورتلگان كوكل!

شوندی عالی مطلبك، ملك جان بيررگه‌اورنی بار،
ای يوغاريلق بلەن تيبكان وصلكنگان كوكل!

اعتلا ابتسه‌ك، قناتك آچ، وفت جيتدی بوغای،
ای طومشدن عرش اعلالرغه جيلكنگان كوكل!

سين يولارسك هر هلا كتدن اشانچ بار سيگا؛
يارچيتنده طورغانمده ياردمك بولغان كوكل!

يخشی آكلا: بوق صفا انسانلغكنی جويميچه؛
ای شونی جويماو يولنده كوب عذابلانغان كوكل!

وصيتم.

قايت ای نفس مطمئنه‌م! بار يونه‌ل كيت تكرگه
بيردك آرقه‌كنی موكارچه، ايندی بير بيت امرنه.

دوستلرم، فرداشلرم سز موللالرغه ئه‌يتكز:
بو ايكی بولنی مينی كومگاچ اوقورلر قبرمه.

اهل تكفير بر عجبلنسون كوروب آقطق سوزم
كور، نه رسمه طولغان ايمان بر له قرآن صدرمه!

شیکسپیردن.

کورەم قای چاقدەجانکەمنك یا کاغینه چبن قونغان
بوری بت شادلانوب شونده، اوزنچه ئلّه‌کم‌بولغان!

قاریمده مین بخنسز، شول چبننك بختنی کونلیم:
«خدایم،نی سببدن‌بولمادم صوك‌شول‌چبن، مین!»دیم.

ترکچه‌دن.

سویگه‌نگنی مین قوچام دیب دشمانم کولگان بولا،
بلمی جاناش قایغوسی هر کیچ نوچاغمده قونا!

یاراطورغه یاری.

یاراطورغه یاری قشنی ولکن زمهریری بار
کیومسز، قالتراب طورغان، مسا کینی، فقیری بار
یاراطورغه یاری‌جاینی: ماطوراول، آنك زوریه‌م بار
ولکن طاش بناسی یوق ففیرلرگه جهنم بار.
یاراطورغه یاری دنیا: ماطور قرلر، ماطور طاولار
یاراطمیم مین ولکن هیچ،سبب شول: ابن‌آدم‌بار.

وجدان حريتی.

(بوديلنيكدن)

جيگل يوزمك بو طورمش ديگـگزنده
خوف يوق جيللميسنده، جيلسزنده.
ولـكن بوكلهمه آرقه‌كده وجدان
آور اول بو يوزوده قورغاشندان.
باطارسك سين، سينی اول توبكه طارتور
بو چن سوز: طـگلاديسه‌ك فومك آرطور.

ئه‌نه، منه.

ئه‌نه چولمك: آگار قاطق طوترغان
منه خلفه باشی منطق طوترغان.
ئه‌نه قارغا، مه‌چت اوستينه قونغان
منه شاكرد اوكازلی موللا بولغان.
ئه‌نه چبچی به‌ره‌نگی كه‌لجه‌مه‌سی،
منه «تحرير مرأة» ترجمه‌سی.

منهاج.

طاش طاشیلر؛ آنده منهاج «عالیه» نیگزین صالا
طوی یاصیلر؛ مونده منهاج عائله نیگزین صالا.
صالنورده توبلەنورده بیك اوڭایدر صوكغیسی؛
شیکلەنەم مین ئلله نیك بولماس کبی اوّلـگیسی.

خاتونلر حریتی(*).

(ساتیریکوندن)

ــ کویەم بیرمەك اوچون حراك، آزادلقنی خاتونلرغه
بتون فکرم، اویم شولدر، قارامی کون وتونلرگه.
بو اویدن فایداسم یوقدر، اگر قانلی صوغش بولسه،
خاتونلر ایرکیاُوغرنده ئولەرمن مین ئولش بولسه.

(*) ساتیریکون ژورنالنده بـرەو، خاتونلر طرفداری
بولوب ایدەن بویندە: «خاتونلر! آطلاڭز آلغه!» دیب غیرتلنوب
یورگان بر کشینلڭ فقط چالبارن تازارتماغان اوچون، خاتونن
ات ایتوب سوکـکانندن کوله.
میڭا کیلـگاچ اول شعر طبیعی ملیلەشدی.
کوب کشیلر بو شعردن مراد نرسه ایکانن بتونلەی آڭلاب
جیتمگانـگه آزراق ایضاح ایتدم. مترجم.

خاتونلر! آطلا کز آلغه! بویولده شاولا مطبوعات!
خاتونلرنی قصوچیلرغه قارشی آچ صوغش اوق آط!

ئیبل ای خلق دنیا! اورطه‌دن بول بیر حاتونلرغه!
یشا ای عالم انثی! وقت خقلرنی آکلارغه!

طارالورغه وقت ایندی، چاپان آطلی بولوطلرغه،
چاپانیده، بخاریده آشارغه قالسون انلرگه!

آلارده ایر کبی شاهلق، حکیملك نامرن طاقسون،
خاتوندن‌کوچ ترقی‌بحر ینه‌کول، کول بولوب آقسون!

اوقو، یاز، بل طرش سین، ای مقدس یارطبز بزنك!
کشی بولمق اوچون ایلك، ایك برنچی شرطبز بزنك!

اشم باربیت، خاتون‌تیز بولسه‌نه، بیرسه‌کچی‌چالبارنی!
بوطابلانغان ایکان بیر، یخشی‌سی‌هم‌طابسزی‌بارمی؟

قارا مونسیده‌طابلانغان! دیدم بیت، طابلری بتسون!
شونی‌چیستارتماغانسلئجه‌خاتونمی‌سین؟ صبیر بیت‌سین!

ایکی یول.

ایکی یول بار بو دنیاده: بری بودربخت استه‌و
ایکنچی شول: علم عشقنده بولمق معرفت استه‌و.
سینك فولده تله‌رسه‌ك معرفتلی بول، بختسز بول.
ویاکه بیك بختلی بول، ایشاك بول، معرفتسز بول.

وقت عجزم.

(کوڭلك دفترمدن)

طابدیسه‌م موضوع یازارغه آبطریم:
«قای توشندن مین مونی (دیم) له‌کتریم؟»
اول یوزاق توسلی میکا یوق آچقچم
یا بیوك سد، یوق منه‌رگه باسقچم.

یاکیمه اول، بوق یانمده ایشکه‌گم
شول ره‌وش اچده قالا کوب حسلرم.
یاکه اویغه قالدرادر انتقاد
ایتمه‌سه‌مده مین آثار کوب التفات.

اویلیسك سین بر فکرنی راست کبی،
شك توشه: «یوق اول‌ده راست بولماس» کبی.
یوق ئلی میند‌ه حقیقتکه وصول،
ئلله نیگه آیرلالمی اوك وصول.

یا خدای! قایچان چقارمن شبهه‌دن؟
کیبمی نیك شبهه تیری بو جبهه‌دن؟
یا خدای! قایچان بو ظلمتلر بتوب،
یول صالورمن کوکره‌گم برله‌ن ئتوب؟

معجزه

پیغمبرنك وفاتندن صوڭ اصلا معجزه بولماس،
بارلماس آی ایکیگه هم قارا طاشدن تویه‌طوغماس.
دیلر بزنك علم اهلی، اشانما گز بو یالغاندر؛
اوزم کوردم بوگون بزنك زمانده معجزه باردر:
بوگون ایرتوك میکاشاقطی بورچلی ایبده‌شم کیلدی
بالندرمی، طالاشمی وعده‌سنده آقچه‌سن بیردی.

نومیرگه توشکان ایسکیلر:

کوررسك سین بولارنك یورگانن هردم کاریدورده
بوریلر قارت کجه‌دای اوزلرن آنلر صانی زورغه.
اوزن کولمك‌لو پردی، چالباری یوق، هم ایز و چیشکان
سه‌عه‌تدن همده اشطاندنده چلبر صالنوب توشکان!

اشدن چغارلغان تاتار قزینه:

(زیلەیلوك کویینه)

سویەلـگانسك چـاتده باغـاناغه
یافراق توسلی صـاری یوزلرك
قزغانمیچه کوکلم چـدی آلمی
بیگرەك موکلی قاری کوزلرك.
آطلغان قوش، آداشترغان اتـای
ئوتـکانلرگه مأیوس قاریسك
کورەم ایکی ایرنك سلـکنەدر:
قایسی تـاتـار باین قارغیسك؟
آز شول بزده بایلر قایسی‌سی کم:
فرشتەدن قـنـات قـایرمـاس
آلسونغـنه شیـطان ایمـانـکنی
«جهنملك بو» دیب قایغرمـاس!
کوردم ئـلی سینك ظالمـکنی
همـان کـیف سـوره، تیبتـره
راحتلەنه کافر! سیـنی شولای
بـاغاناغه سویـەب کـیبتره.
سیزمیسك بیت سینده سینك یاندن
نچـکه کوکل شاعر اوزغـانن
سینك بولای مسکینلنـگان حالك
آنك کوکلن نیچك ئوزگانن!

طوغان آول.

طاو باشینه صالنغاندر بزنك آول،
بر چیشمه بار، یاقن بزنك آولغه اول،
آولمزنك یه‌من، صووی ته‌من بله‌م
شوکارکوره سویه‌م جانم، ته‌نم بله‌ن.

خدای شونده جان بیرگان، مین شونده طوغان
شونده اوّل قرآن آیتن اوقوغان،
شونده بلدم رسوله‌ز محمدنی:
نیچك محنت، جفا کورگان، نیچك طورغان.

ایسدن چقمی بونده مینم کورگانلرم،
شادلق بله‌ن اویناب عمر سورگانلرم،
آبی بله‌ن برگه‌له‌شوب قارا جیرنی
صوقا بله‌ن یرطوب، یرطوب یورگانلرم

بودنیاده بلکه کوب، کوب اشلر کورم:
بیلگیسزدر قایا طاشلار بوتقدیرم،
قایابارسام، قایده طورسام، نیشله‌سه‌مده
خاطرمده مه‌نگی قالور طوغان جیرم.

چرشی.

صارغایادر کوز کوننده هر آغاچ یافراقلری
یوق یاشللکلر حاضر، اورمان وصحرا صابصاری.
صارغایا طاللر، اوصاقلر، آلماغاچلر هم قاین
خسته توسلی آرطه صاری توس آلارده کون صاین
اوز توسن اوزگارنمی صاقلاوچی آراده برسی بار.
کوز کونی هم قش‌بویی صارغایمی طورغان چرشی‌بار

ایشان.

کوزن یومغان، موین بوکگان، باشنك چالمه چورنالغان
کیبه‌ن چالما، کیبه‌ك باشده: ایشان بولغان ایمش حیوان!

بعض ضیالیلرمز.

تاتار خلقی آراسنده حسابسز کوب ضیالیلر
سیره‌ك لکن درست ئه‌یتسه‌م کشیلکلی، ضیالیلر
اگر کورسه‌ك قزارغان یوز، آلارده برده آلدانما:
(اویالغاندر) دیمه یاگاش، (جیبه‌رگاندر) دیسه‌ك اولی.

جاگغر ایله قویاش.

قویاش ئەیتدی: «همان مین یاقترورمن
وبرده باطامن، یانوب طوررمن.»

دیدی جاگغرده: «هرکوننی یاوارمن،
قارا جیرنی یووشلەر، یلغەلارمن.»

قویاش قارشی دیدی: «سین بیك یووشلی،
یاواسڭ بلچراتوب همه توشنی.

صووکدن آنده باطقاق موندە باطقاق،
سینڭ بار بلگانڭ جیر بلچراطماق.

یووشلکدن ایگن، آشلق چیریدر،
موژیکلر یاوماسە یدی دیب تلیدر.»

دیدی جاگغر جوابدە: «سین قزاسڭ،
ایگننی یاندراسڭ هم قوراسڭ»

آچولاندی قویاش بو سوزگه قزدی،
آچودن اسسیلکده حددن اوزدی.

دیدی: «مین بیت جیمشلرنی پشرگان،
نورمدن جانلی جانسز فایده کورگان.»

دیدی جاگغر: «آلارنی سین پشرەڭ،
ئه مین بیت اوسدرەم هم صو اچرتەم.

اگر مین یاوماسام باغلر شیگەرلر
بولونلقلر، یەشلکلر کیبەرلر.»
قویاش جاکغر بلەن کوب قچقرشقاچ،
بری برسن یمانلارغە طرشقاچ،
طاتولاشدی، کیلشدیلر آخردە
بوکوندن سوز کورەشدرمسکە بردە.
شولای بتدی بولاردە سوز وطارتش،
کوررگە بولدیلر نوبت بلەن اش،
قویاش ئەیتدی: «قزام اوز نوبتمدە
ئەسین یاو رحمتگە نوبتگدە.»
قویاش جاکغر ئلی بوکونگە چاقلی،
بوزوب اش قیلمیلر بو اتفاقنی.

ملی موڭلر.

ایشتدم مین کیچه برەو جرلی،
چن بزنـگچه ماطور ملی کوی
باشقه کبك اویلر تورلی، تورلی
ئللە نیندی زارلی، موڭلی کوی.
ئوزلوب، ئوزلوبکنه ئەیتب بیره
تـاتـار کوڭلی نیـلر سیـزگانن
مسکین بولوب طورغان اوچیوز یلله
تقـدیر بزنی نیچـك ایـزگانن.
کوبمی محنت کورگان بزنك خلق،
کوبمی کوز یاشلری توگلگەن،
ملی حسلـر بـرلەن یالقنلانوب
صزلوب، صزلوب چغه کوڭلندن.
حیران بولوب جرنی طـڭلاب طوردم
طاشلاب توبەن دنیـا اویلرن،
کوز آلدمده کورگان توسلی بولدم
«بلغار» هـم آق ایـدل بویلرن.
توزەلمادم؛ بـاردم جـرلاوچیغه
دیدم: «قردەش بوکوی، نیندی کوی؟»
جوابـنـده مـلتـدەشـم میڭا:
«بو کوی بولا، دیدی ئەللوکی!»

حاضرگی ئویلەنوچیلر.

لر صاف چاغندە شەب، ماطورقزصایلیلر آنلر:
«بزنك خاتون' بولسەبوزی آیدای» دیلر، آنلر.
اگردە باصسە دنیا هم موینلردە بورچ طولسە
اوبرلی قارچغئنیدە آلورلر آقچەسی بولسە.

کورسەته.

آی کشی! طشدن اوزندە ایزگی خصلت کورسەته
یخشیغە رغبت، یمان اشلرگە نفرت کورسەته.
تیك خدای حاضر اورننی صایلی اول آزمق اوچون
اهل دنیاغە طشندن استقامت کورسەته.
امر حق، قورصاق بلەن قارشیغە قارشی کیلمەسە
اول حاضر دینگە وقرآنغە اطاعت کورسەته.
بولسە کیلمەملك اوزینە طوغری ئەیتکاندن ضرر
اولدە چنلقنی سویە، سوزدە صداقت کورسەته.
آلغانی بولسە برەودن' آخرت ایسدن جغە
بیرگانی بولسە: «یانارسك،» دی قیامت کورسەته.

3437

بیك غرورلی اول سیڭا هیچ احتیاجی بولمسه
براشی توشسه اگر باالدان فصاحت کورسه‌ته
اوط قابزمی اول نه‌تون اچکانده ایبله‌شدن ئلك
اوّلی آڭغار صوزل، اکرام وحرمت کورسه‌ته.

دوستی اوستندن اچوده، بولسه ساقی اول اگر
تیب تیگز صالغان بولا گویا عدالت کورسه‌ته.

«مین آرسلان!»دی‌سنك مالنی تلف ایتکانڭ اول
سین آڭار قالساڭ: «وه‌یرمن»دی جبانت کورسه‌ته.

چه‌نچه‌ده اول کوڭلکه یاوز لسانی خنجرن:
«نیگه کیفڭ کیتدی دوستم؟»دی محبت کورسه‌ته.

طڭلاساڭ طشدن سینڭ غیبت آنڭ آوزنده‌در
سین کیلب کرسه‌ڭ آچق، معصوم قیافت کورسه‌ته.

ـ صوڭ ـ

53675

شعرلر کتبخانەسندن

۱) یاش عمرم (۲نچی طبع) م. غفوری ۱۲ تین.

۲) مات محبتی (۱نچی باصلغانی بتدی)

۳) ع. توقاینڭ شعرلری (۲نچی طبع) ۱۲ تین.

٤) ع. توقایف شعرلری ۱۲ تین

۵) یکرمنچی عصر قویاشی (باصلغانی بتکان)

٦) نجیب دوماوی شعرلری (۱نچی جزء) ۱۲ تین

۷) بچەن بازاری (۲نچی طبع) . . ۸ تین.

۸) ع. توقایف دیوانی . . ۱۲ تین.

۹) م. غفوری شعرلری . . . ۱۲ تین.

۱۰) ادبیات (ع. توقایف ایکنچی طبع) ۱۰ تین.

۱۱) عبوس (س. سونچەلەی) ۱۰ تین

۱۲) نجیب دوماوی شعرلری (۲نچی جزء) ۱۵ تین.

۱۳) خان آیقلاری (ع. توقایف) . . ۱۰ تین

پوچته ایله آلدرولدقده ۲ شەر تین آرته.

۱٤) اسعید سونچەلەی شعرلری ٤٥ پوچته ایله ۵۳ تین

آدریس:

КАЗАНЬ, Т-ВУ „МААРИФЪ“